

KONU 7: HAYVANSAL HAMMADDE KULLANIMI: Deri, diş, yumuşakça kabukları ve benzeri kabuklu organikler, deve kuşu yumurtası, kemik iliklerinin ve çeşitli hayvan yağlarının kullanımı

- **Deri Kullanımı:** Deriler daha önce de bahsedildiği gibi, hem giyinme amaçlı ve hem de ilkel kulübe ve çadırları kaplayan örtüler olarak prehistorik insanlar tarafından bol miktarda kullanılmıştır. Deri kullanımının bir başka örneği de yontmataş alet yapım işlerinde vücudu koruyucu bir öğe olmasıdır. Bu sayede yontma işlemi yapılırken fırlayan küçük camsı parçaların vücuda batması önlenmiştir. Derilerden yapılan ince şerit biçimli parçalar ise, kompozit alet yapım tekniklerinde “bağ” olarak kullanılmıştır. Bağlandığında oldukça sıkı tutması nedeniyle derinin tercih edilmiş olması gayet mantıklıdır. Derinin çeşitli aletleri bağlayıcı özelliklerinin ötesinde, bazı mimari unsurları da bağlama örnekleri vardır.

- **Diş Kullanımı:** Hayvansal dişler ise genellikle süslenme objeleri olarak kullanılmışlardır. Bunlar delinmiş ve bir dizi oluşturacak şekilde sıralanarak kol, boyun gibi uzuvlarda kullanılan ürünlerdir. Domuzların defans dişleri olan tasklar da içbükey kısımlarının bileğilenmesiyle bıçak haline getirilmişlerdir. Yetişkin bir domuz defans dişinin boyu yaklaşık 20 cm civarındadır. Dolayısıyla sağlılığının da verdiği özelliğinden ötürü, dayanıklı araç-gereçlerden bir tanesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

- **Yumuşakça kabukları (Kavkı) ve benzeri kabuklu organiklerin kullanımı:** Bu türden hammaddeler toplayıcılık vasıtasıyla elde edilmişlerdir. Toplanmalarının nedeni, besin değeri taşımaları ve bunun yanında kabuklarının genellikle süslenme objeleri olarak kullanılmasıdır. Yumuşakça kabukları bazen uygun taşın az bulunduğu yerlerde kesici aletler olarak da kullanılmışlardır. Yani bıçak, kazıyıcı vs. gibi aletler haline getirilmişlerdir. Denizel

kökenli olan dentalium türü, tüm yakınoğuda boncuk yapımı için temin edilmiştir. Bunların içi oyuk ve uzun silindirik yapıdadır. Enine kesildiklerinde her biri bir boncuk olacak biçimde şekillendirilebilmektedir. Paleolitik Çağ'ın geç aşamalarından başlayarak Demir Çağı'na kadar devam etmiş olan bu boncuk yapım tekniği, dentaliumun denizden uzak kara parçaları için önemli bir ticaret unsuru olarak ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu hammaddenin Akdeniz kökenli olanlarının yanında, Kızıldeniz kökenli olanları da mevcuttur. Dolayısıyla Levant Koridoru ve Zagros Bölgesi bu hammaddenin ticaretinde önemli rol oynamıştır. Anadolu'da tüm Akdeniz sahili boyunca rahatlıkla bulunabilen bu dentalium boncuklar Anadolu'nun iç bölgelerine de taşınmıştır. Yumuşakça kabuklarının iri olanlarının dünyanın bazı bölgelerinde sıvı maddeleri tutma-depolama amaçlı kullanıldığı bilinmektedir. Dolayısıyla bir kap gibi kullanıldıkları söylenebilir. Böylesi hammaddenin denizden uzak kara bölgeleri için ticaret metası olduğunu söyleyebiliriz.

- **Kemik iliklerinin ve çeşitli hayvan yağlarının kullanımı:** Kemik iliklerinin besin olarak kullanımı Alt Paleolitik Dönem'in başlarına kadar inmektedir. İliğin hammadde olarak kullanımı ise, boya maddelerinin hazırlanması ve kandil yağı olarak tüketilmesiyle başlar. Bu safha ise Üst Paleolitik döneme denk gelmektedir. İliğin renkli toz minerallerle karıştırılması sonucunda sıvı boya maddeleri üretilmiş ve bu, boyalı resim teknolojisinin doğmasına neden olmuştur. İliğin bünyesinde bulunan yoğun yağ nedeniyle yanıcı özelliğinden dolayı da aydınlatma görevi üstlendiği bilinmektedir. Aynı özellik hayvan yağları için de geçerlidir. Bunların yakıldığı taş kandiller Üst Paleolitik Dönem'den itibaren karşımıza çıkmaktadır.